„דער טאראנטער אידישער זשורנאל"

ווערט געלעזען פון אלע קלאסען אידען יעדען טאג אין פאלגליך, צו קומען אין בערירונג מיט'ן גרויסען אידישען פּובליקום, מיט די איתישע קויפער אין פערקויפער מיט די אידישע מאגאזינען אין ארבייטער, מוז מען דאס טהון דורך'ן טאראנטער אידישען זשורנאל. יעלכער ברענגט אריין אין יעדער אידישער חיות אין יעדער שטאדט און שטעדטעל אין קענעדע.

דער "טאראנטער אידישער זשורנאל" ברענגט אין בערירונג די גרויסע נים אידישע וועלט מיט דער אידישער וועלט.

ווען איהר לעזט ניט דעם אידישען זשורנאל פערלירט איהר פיעל:

איהר ווייסט ניט פיעלעס וואס איהר מוזט ווייסען אלס מענש, אלס איד; אלס פאבריקאנט און אלס ארבייטער, אלס סוחר פאליטיקער אדער אידעאליסט

איהר פערלירט אויך פיעל אין עקאנאמישען זינן!

איהר ווייסט ניט וואס אידען אין ניט אידען פערקויפען און ווילען קויפען. איהר פערלירט פיעל וואס העלפט לעדען אין זיין קאמפף פאר עקזיסטענץ, איהר פערלירט אמאל א געלעגענהייט וועלכע וואלט פיליכט געשפּיעלט א ראליע אין אייער גאנצער עקאנאמישער קאריערע. ווייל קיין ענגלישע צייטונג קען ניט געבען אזעלכע ידיעות וואס איהר קריגט אין א ספּעציעל אידישער

לעזט יעדען טאג דעם אידישען זשורנאל, קויפט דעם אידישען זשורנאל. סובסקרייבט דעם אידישען זשורנאל און אדווערטייזט אין

„טאראנטער טעגליכען אידישען זשורנאל"

פיר אירגענד וועלכע אינפארמאציאנען אדער עצות ווענדעט זיך צום "אידישען זשורנאל" מיר וועלען תמיד טהון אונזער בעסטעס אייך צו דיענען אויף'ן בעסטען אופן. אייערע אינטערעסען זענען אונזערע אינטערעסען.

אונזער אדרעס:

The Toronto Hebrew Journal

67 ELIZABETH ST.
TORONTO, ONT.

PHONE MAIN
4582

ווען איהר האט צו פערקויפען עטוואס — פון א הויז ביז דעם קלענסטען ארטיקעל — אדווערטייזט אין טאראנטער אידישען זשורנאל.

ער ווערט געלעזען פון טויזענדער אידען איבער גאנץ קענעדע און פון זעהר פיעל אין די פעראייניגטע שטאאטען.

כדי צו קריגען אידישע קונים מוז מען אדווערטייזען אין טאראנטער אידישען זשורנאל.

נייעס פון דער גאנצער וועלט. — נייעס פון דער גאנצער אידישער וועלט. נייעס פון טאראנטא. נייעס פון אידישען טאראנטא — געפינט איהר יעדען טאג אין טעגליכען אידישען זשורנאל.

וואס איהר זענט ניט, ווער איהר זענט ניט, וואו איהר וואהנט ניט, לוינט זיך אייך צו סובסקרייבען דעם אידישען זשורנאל וועלכער ווערט געלעזען פון אלע קלאסען אידען.

דער דייטשער קאנצלער וועגען דער מלחמה

דעם דייטשען קאנצלערס רעדע אין רייכסטאג דעצעמבער דעם צווייטען. רוסלאנד מיט ענגלאנד צושטימונג דיגען די אמת'ע שולדיגע אין דער מלחמה — בעלגיענס נייטראליטעט און ווי אזוי זי איז געבראכען געוואָרען. — ענגלאנד האט געקענט מאכען עס זאל זיין שלום. — ענגלאנד האט געוואלט דעם דייטשען האנדעל.

די צייטונגען וועלכע זיינען לאנג אנגעקומען פון דייטשלאנד ניבען איבער די רעדע וועלכע דער דייטשער קאנצלער, פאן בעטמאן האלוועג, האט געהאלטען אין רייכסטאג דעם צווייטען דעצעמבער.

דאס איז געווען ווען דער קיינער אליין איז געווען מיט דער ארמיי אויף דיי שלאכט־פעלדער אין פראנקרייך. דער רייכסטאג האט זיך דאן געהאט פערזאמלט אין אויף'ן קאנצלער איז אויסגעפאלען דער גורל צו האלטען די ערעפנונגס רעדע.

צווישען אנדערעס האט דער קאנצלער געזאגט פאלגענדעס:

דער קייזער וועלכער נעפינט זיך יעצט צוזאמען מיט דער ארמיי האט מיך געבעטען איבערצוגעבען זיין בעסטע ווינשונג צום רייכסטאג, מיט וועלכען ער איז פעראייניגט צו קעמפפען פאר'ן פאטערלאנד.

אונזער ערשטער געדאנק מוז זיין מיט דעם קייזער. מיט דער ארמיי, מיט דער נייווי, מיט די סאלדאטען וועלכע שטעלען איין זייערע לעבענס פאר דער עהרע פון פאטערלאנד.

מיר דארפען אויך זיין שטאלץ מיט דער עסטרייך־אונגארישער ארמיי און נייווי וועלכע שטעהען מיט אונז צוזאמען אין קעמפפען אזוי בראוו. אויך אונזער פריינדין די אטאמאנישע רעגיערונג וועל כע ווייס נאנץ גוט, דאס אהן דער עקזיסטענץ פון דייטשלאנד וואלט זי אויך ניט געקענט עקזיסטירען און רעגיערען איהר איינענע לאנד. מיר מוזען ווייזען אונזערע שונאים וועלכע זיינען אהן צווייפעל א גאנץ גרויסע מאכט, דאס מיר לאזען זיך ניט אזוי לייכט בעזיעגען.

דעם 4־טען אויגוסט האט דער רייכסטאג אויסגערעדט דעם מיינונג פון דאס

נאנצע דייטשע פאלק, אויפצונעהמען די מלחמה וועלכע איז אויף אונז ארויפגעצוואונגען געווארען, אום צו פערטהיידיגען אונזערע רעכטע.

זינט יענער צייט האט פיעלעס פאסירט אונזערע סאלדאטען זיינען ארויס פון לאנד און האבען אטאקירט דעם שונא זיי זיינען געווען אין פיעלע הינזיכטען ערפאלגרייך אבער זיי האט זיך נאך ניט איינגעגעבען צו בעוויטיגען דעם שונא'ס ארמייען.

מיר האלטען נאך ניט ביי דער ענדע פון דער מלחמה, דאס דייטשע פאלק וועט אונטערשטיצען און וועט שטעהן אזוי בראוו ווי ער איז געשטאנען ביז יעצט. און וועט קעמפפען ביז מיר וועלען קומען צו א זיעגרייכער ענדע. אין אונזער פערטהיידיגונג פאר פריעדען און מענשליכער רעכטע, די וועלט וועט דאן אנערקענען דאס מיר זיינען אויף א מאכט און יעדער דייטשער בירגער וועט איבעראל רעספּעקטירט ווערען.

עס איז אינטערעסאנט פאר אונז צו וויסען ווער עס איז פערענטוואָרטליך פאר דער יעצטיגער מלחמה וועלכע איז דיא גרעסטע וואס איז נאך ווען עס איז געווען אויף דער וועלט.

די ערשטע שולד פאלט אויף רוסלאנד וועלכע האט די ערשטע אנגעפאנען צו מאבאליזירען איהר ארמיי און די צווייטע פערענטוואָרטליכע פאר דעם, איז די ענגלישע רעגיערונג, וועלכע וואלט געקענט פערמיידען די מלחמה אויב זיא וואלט עס נור געוואלט. זי, די ענגלישע רעגיערונג האט בלויז געבראויכט צו ערקלעהרען דען דעם פעטראגראדער צאר, דאס זי וויל ניט אריינגעשלעפּט ווערען אין א מלחמה צוליעב א עסטרייך־סערביען קאנפליקט.

אזא ערקלעהרונג וואלט אויך געהאט א ווירקונג אויף פראנקרייך. דאס אויך זי וואלט ערקלעהרט רוסלאנד, און זי אבגעהאלטען פון אריינצוקריכען אין א מלחמה דאן וואלטען מיר געקענט זיין גוטע פערמיטלער צווישען פעטעראגראד און וויען, און א מלחמה וואלט אויסגעמידען געווארען.

אבער ענגלאנד האט אזוי ניט געהאנדעלט. ענגלאנד האט נאכן גוט געוואוסט וואס פאר א סוויטע עס דיגעלט ארום דעם צאר, דאס דארטען זיינען א באנדע אונפעהאנטוואָרטליכע מענשען וועלכע גיבען זיך ניט אב קיין רעכענונג וואס זיי טהוען. פון דעסטוועגען האט זי געלאזט וויסען אין פעטראגראד דאס זי שטעהט צוזאמען מיט פראנקרייך. און דאס געוועהנליך הייסט שוין אויך דאס זי שטעהט מיט רוסלאנד.

דער ענגלישער קאבינעט האט געלאזען די מלחמה זאל זיך אנפאנגען האבענדיג אין זינען דאס מיט דער הילף פון רוסלאנד און פראנקרייך וועט איהר געלינגען צו צושמעטערען איהר גרעסטען שונא אויף'ן וועלט מארקעט. דייטשלאנד.

דעריבער איז אהן צווייפעל דאס רוסלאנד און ענגלאנד זיינען בי אמת שולדיגע פאר דער יעצטיגער מלחמה.

בעלגיענס נייטראליטעט, וועלכע ענגלאנד פרעטענדירט צו פערטהיידיגען איז ניט מעהר ווי אן אויסרייד.

דעם צווייטען אויגוסט אין אבענד האבען מיר אינפארמירט בעלגיען דאס אום זעלבסטפערטהיידיגונג וועלען מיר זיין גע צוואונגען דורכצוגעהן בעלגיען, אום דורך צופיידרען אונזערע מלחמה פלענער מיט פראנקרייך. אבער אין דעם זעלבען מאג נאך אין דער פריה, איידער ענגלאנד האט נאך עטוואס געקענט וויסען וועגען אונזערע פערהאנדלונגען מיט בעלגיען האט שוין ענגלאנד געלאזט וויסען פראנקרייך דאס זי איז גרייט צו העלפען פערטהיידיגען דעם פראנצויזישען ברעג פון א דייטשען פלאטען אויבערפאל. ענגלאנד האט נאך דאן גאר ניט דערמאהנט וועגען בעלגיען.

ווי אזוי קען ענגלאנד פרעטענדירען דאס זי האט אנגעפאנגען דיר מלחמה דער פאר וואס מיר האבען געבראכען בעלגיענס נייטראליטעט? ווי אזוי קענען רייכען די ענגלישע שטאאטסמענער וועמענס פערזאנענגעהייט איז נאכן גוט בעוואוסט וועגען בעלגיענס נייטראליטעט.

ווען אויסאכט אז דא האנדעלט זיך וועגען א נייטראליטעט. ווען אויסאכט דעם 4־טען האב איך אליין גערעדט וועגען דעם ניט ריכטיגען צוג וואס מיר האבען געטאכט ביים איבערטרעטען די שוועל פון בעלגיען האט נאך די ענגלישע רעגיערונג געהאט אין זינען זיך צוריק צו ציהען אין אנטווערפען און לאזען אונז פריי דעם וועג צוליעב מיליטערישע צוועקען קען קען איך יעצט ניט ארויסגעבען יענע אלע פלענער וועלכע זיינען אויסגעלעגט געווארען אויגוסט דעם 4־טען.

וואס עס אבבעלאנגט צו בעלגיענס שולדיגקייט קען מען דאס מיט דאקומענטען ניט בעווייזען, אבער עס זיינען דא דאקומענטען צו ווייזען ווי בעלגיען האט געוואלט אבגעבען איהר גאנצעי נייטראליטעט צום אנדער צד, דאס הייסט צו ענגלאנד. די גאנצע וועלט ווייס פון אזעלכע פאקטען.

ערשטענס דאס דעם דריטען און פיערטען אויגוסט ווען אונזערע סאלדאטען זיינען ארויס אויף דעם בעלגישען־באדען איז דאס ניט געווען קיין באדען וועלכער האט בעלאנגט צו בעלגיענס נייטראליטעט. און עס ווייסטענס ווייסען אלע אז ענגלאנד האט זיך דא ניט אנגענומען בעלגיענס קרייזונדע. נור זי האט געהאפט דאס צוזאמען מיט נאך גרויסע מעכטע וועט זיך איהר איינגעבען צו פערניכטען דייטשלאנד.

זינט אויגוסט דעם צווייטען, זינט ענגלאנד האט צוגעזאגט צו העלפען פראנקרייך איז ענגלאנד מעהר ניט געבליבען נייטראל נור זי איז געווען מיט אלע פאר בערייטונגען צו מלחמה געגען אונז.

די נאטע פון א פארמאלער מלחמה ער קלערונג געגען אונז איז געווען ניט מעהר ווי א דיפלאמאטישער צוג פון ענגלאנדס זייט אלס א נייטראלע לאנד.

יעצט ווען די ענגליש־בעלגישע מלחמה איז בעוואוסט מיט אלע איינצעלהייטען וועט די האנדלונג פון די ענגלישע שטאאטס מענער בלייבען געבראנדמארקט אין דער מענשליכער היסטאָריע.

אבער ענגלאנדס דיפלאמאטיע איז נאך געגאנגען ווייטער. אויף ענגלאנדס פערלאנג איז יאפאן בעפאלען אונזער קאלגיע קאיא טשו און האט דערמיט געבראכען די בינדעישע נייטראליטעט. האט זיך ענגלאנד אנגענומען דערפאר וואס מען האט געבראלען חינאס נייטראליטעט? האט ענגלאנד זאגאר. גענומען אין מיסט דעם 4־טען האב איך אליין גערעדט וועגען דעם ניט ריכטיגען צוג וואס מיר האבען געטאכט ביים איבערטרעטען די שוועל פון בעלגיען האט נאך די ענגלישע רעגיערונג געהאט אין זינען זיך צוריק צו ציהען אין אנטווערפען און לאזען אונז פריי דעם וועג צוליעב מיליטערישע צוועקען קען קען איך יעצט ניט ארויסגעבען יענע אלע פלענער וועלכע זיינען אויסגעלעגט געווארען אויגוסט דעם 4־טען.

וואס עס אבבעלאנגט צו בעלגיענס שולדיגקייט קען מען דאס מיט דאקומענטען ניט בעווייזען, אבער עס זיינען דא דאקומענטען צו ווייזען ווי בעלגיען האט געוואלט אבגעבען איהר גאנצעי נייטראליטעט צום אנדער צד, דאס הייסט צו ענגלאנד. די גאנצע וועלט ווייס פון אזעלכע פאקטען.

ערשטענס דאס דעם דריטען און פיערטען אויגוסט ווען אונזערע סאלדאטען זיינען ארויס אויף דעם בעלגישען־באדען איז דאס ניט געווען קיין באדען וועלכער האט בעלאנגט צו בעלגיענס נייטראליטעט. און עס ווייסטענס ווייסען אלע אז ענגלאנד האט זיך דא ניט אנגענומען בעלגיענס קרייזונדע. נור זי האט געהאפט דאס צוזאמען מיט נאך גרויסע מעכטע וועט זיך איהר איינגעבען צו פערניכטען דייטשלאנד.

זינט אויגוסט דעם צווייטען, זינט ענגלאנד האט צוגעזאגט צו העלפען פראנקרייך איז ענגלאנד מעהר ניט געבליבען נייטראל נור זי איז געווען מיט אלע פאר בערייטונגען צו מלחמה געגען אונז.

די נאטע פון א פארמאלער מלחמה ער קלערונג געגען אונז איז געווען ניט מעהר ווי א דיפלאמאטישער צוג פון ענגלאנדס זייט אלס א נייטראלע לאנד.

יעצט ווען די ענגליש־בעלגישע מלחמה איז בעוואוסט מיט אלע איינצעלהייטען וועט די האנדלונג פון די ענגלישע שטאאטס מענער בלייבען געבראנדמארקט אין דער מענשליכער היסטאָריע.

אבער ענגלאנדס דיפלאמאטיע איז נאך געגאנגען ווייטער. אויף ענגלאנדס פערלאנג איז יאפאן בעפאלען אונזער קאלגיע קאיא טשו און האט דערמיט געבראכען די בינדעישע נייטראליטעט. האט זיך ענגלאנד אנגענומען דערפאר וואס מען האט געבראלען חינאס נייטראליטעט? האט ענגלאנד זאגאר. גענומען אין

א. ד. גלושאקאוו

וועלכע ארמיי וועט פריהער פאלען אין דער מלחמה

(מאנאלאג פון א חסיד)

...יע, וואס זאל איך לייקענען, אז די צייטונגען זאגען כסדר פאלש!... ניין, ס'איז דא אמת אויך, נאר געוועהליך מעהר במחילה — ליעגען... נאר ניט דאס בין איך דא אויסען אייך דערצעהלען; נאר אנדערער זאך איז מיין תיך הדבר; דאס וואס איך בין אויף די דריבנע ווערטעלעך פון פייפער עה... און די נייעס פון דער מלחמה ווילט זיך וויסען, פּרואבט מען זיך אנ'עצה געבען, מען שטעקט צו אנ'אויערן, מען באפט אפאר ווערטער פון עמיצען ווען ער לייענט א פייפער... און דאס איז נאך טאקע מיין צווייטער אומגליק וואס איך קען ניט פאנגען פון מיינע שכנים איינעם א זעלכען וואס זאל לייזען יעדען טאג איין און דעמזעלבען פייפער... היינט, "פאר־ווערטס" (ווען "יענטע" איז דארט...) מאָרגען, "וואהרהייט (ווען פאראן פאר זיין פּלימניצע אנ'ענטפער אין "טויבען פאסט"...) אט באפט ער נאר דעם "טאג" (ווען ס'איז א "רעכטע" פיקטשע פון "בעריל שלים מזל"...) און אין א זונטאג באפט ער א קוק נאר אין "טאגבלאט" (זאלען זעהן די קאסטומער, אז ער איז איין "עהרליכער" יוד...) מיט איין וואָרט איך קען אליין טאקע קיין אמתע נייעס ניט וויסען וועגען דער מלחמה, וואו־רום וואס איין פייפער זאגט דריינגט די צווייטע קאפּיר... מען קען בלייבען אהן געדולד, אהן הארץ דאס אריבער צוטראגען ווער איך מיר אין כעס (ד. ה. ס'איז צופיעל התלהבות פון פאליטיק אריין אין מיר...) און כ'טו א שפּיי אויף אלע פייפערס! און זאג זיך דעם פסוק: ונריוה מה יהיה,... כ'וועל וואָרטען הייסט עס, וואס דער סוף פון דער מלחמה וועט זיין, וועל איך דאן קענען וויסען אין איין פייפער (פיעליכט, דעם סך הכל און פטור איז מען דאך א בשר ודם, מיט א גלוסט און עס ווילט זיך יעדען טאג וויסען וואס טוט זיך? ווער עס קלאפּט, און ווער עס פאלט?... בין איך זיך איינמאל מישב מיט מיין אידענע (איך הייס די ווערטער פון חז"ל "אשחך גוצה נחון ותל"י'החלש)

— עטעלע, זאג איך צו איהר־בער וואס איך האב אפגעקלעהרט; איך בין שוין לאנג געווען ביים רבין. זיין „פדיון" איז פיליכט־ביי מיר איך טאהר עס ניט ניצען עס איז דריינס... לאמיך אריינגעהן צו נ'איהם, און אפגעבען איהם „זיינס", און זאל ער מיך בענטשען, עס זאל ניט זיין שוין די סלעק, און שלעק... און אנב אורחא וועל איך א פרעג געבען ביים רבין! וואס דריינקט ער, וואסער ארמיי וועט פריהער פאלען אין דער מלחמה? וואסער מלך וועט כאפען פריהער די מפלה? צידען, זאג איך, ווייס דער רבי ני', ווייניגער פון די פייפערס שרייבער... וואו תורה איז דארט חכמה... הקיצור, איך בין געווען (פארטזעצונג אייף פיידזש 5.)

טור אין דעם ווייטען מזרח, האבען מיר אבער פון דער צווייטער זייט צוגעקראָגען א פריינד "טערקיי" וועלכע וועט אראבווארפען פון זיך דעם ענגלישען פראנצויזישען יאך און וויל שטעהן אונטער אונזער פאנג.

דייטשלאנד דארף זיך אָפּפערען אויף דעם מזבח פון ציוויליזאציאן ביי וואנען זי וועט פערזיכערען א וועלט פריעדען.

אנמערקונג פון דער דעראקציאן:

דעם ריכטיגען אמת, ווער עס איז דער שולדיגער אין דער יעצטיגער מלחמה, ווע לען מיר קיינמאל ניט אויסגעפינען. די פאקטען וועגען דעם זיינען אזוי פערדרעהט און פערפלאנטערט אז עס איז אונמעגליך צו פעסטשטעלען דעם ריכטיגען שולדיגען, יעדער רעגיערונג איז נעהמען ביי זיך אין די אויגען און זי זוכט צו פערענטפערען זיך געגען דאס פאלק א דער גאנצער וועלט.

אויב מען זאל ארויס די פראגע בעטראכטען אונפארטייאיש זי נאכן אלע זיי ראפּאאישע רעגיערונגען שולדיג די גאנצע מאָרדערנע דיפלאמאטיע איז שולדיג.